

Храм-паметникът “Св. Троица” в село Гюешево стана на 90 години

На 3 август се навършват 90 г. от освещаването на храм-паметник “Св. Троица”, който се намира в пограничното село Гюешево, Кюстендилска духовна околия. По този повод с благословието на Негово Светейшество Софийския митрополит и Български патриарх Неофит бе отслужена Архиерейска св. Литургия в тържествуващия храм и бе почетена паметта на загиналите в Междусъюзническата и Първата световна война.

През войните в началото на ХХ в. загиват много български войници и офицери. За да се увековечи тяхната памет и да се съхранят костите им е изграден именно този храм-паметник, който се явява втори по рода си.

Църквата-костница, строена в продължение на пет години се състои от две части- храм, в който има св. Престол и може да се отслужва литургия и крипта, под олтара, където е изградена костница. В нея са положени костите на 18 офицери и 1491 войници, паднали за българското обединение.

Храмът-паметник е осветен на 3 август 1930 г. от Софийския митрополит Стефан, в присъствието на военния министър генерал-майор Никола Бакърджиев, местната власт, представители на Св. Синод и много гости и поклонници, прекланящи се пред подвига на доблестните мъже, отдали живота си в името на Родината.

Архирейската литургия бе възглавена от Белоградчишкия епископ Поликарп, викарий на Софийския митрополит, който съслужи с архимандрит Исаак, архиерейски наместник на Кюстендилска духовна околия, архимандрит Евтимий, енорийския свещеник Тодор Точев и духовници от околията.

Църковните песнопения бяха изпълнени от софийски духовници, ръководени от свещеник Петър Славов.

Празничното богослужение бе уважено от Иво Антонов, директор на дирекция „Социална политика и политики по военно-патриотичното възпитание“ в Министерството на отбраната, кметът на Кюстендил – Петър Паунов, Татяна Георгиева, кмет на село Гюешево и десетки родолюбиви жители.

По време на литургията еп. Поликарп произнесе заукойна молитва за всички загинали по българските бойни полета и за жертвите на територията на с. Гюешево.

В края на богослужбата владиката се обърна към присъстващите с пастирско слово, в което говори за 90 годишния юбилей на храма.

“Той беше построен, за да удовлетвори духовните нужди на местното население, но също така да бъде достойно място за упокоение и на онези достойни българи, които дадоха живота си за нашата вяра и родина. Нашият народ почита своите герои и се стреми да запази спомен за тяхната саможертва. С този храм се отдава почит на тяхната саможертва, а костницата е героично украсена с костите на храбрите български войни. Ние днес благодарихме на Бога за нашите предци, които съзидоха това място, в свидетелство на българския героичен дух и се помолихме за упокоение на душите им. Благодарихме затова, че са запазили родовата ни памет, а ние имаме дълг да помним и пазим това, което са ни завещали.” – каза в словото си владиката.

След тържественото богослужение, духовенството и богомолният народ слезе в криптата на храма, и там край костите на загиналите за свободата ни офицери и войници бе отслужен трисагий за упокоение на душите им.

Със сведени глави църковното изпълнение се помоли отново пред Бога да прости всичките им волни и неволни прегрешения и ги въздигне в Своето царство, „където няма нито болка, ни печал, нито въздишка, а живот безкраен“.

+++

Разговорям с Иво Антонов, директор на дирекция „Социална политика и политики по военно-патриотичното възпитание“ в Министерството на отбраната.

- Разкажете ни нещо повече за храма.

- Храмът „Св. Троица“ е построен от Военното министерство в чест на загиналите български войни. Като военен паметник ние се грижим за него и се опитваме да го поддържаме според възможностите си.

- Кога представители на Военното министерство посещават храма?

- Когато има голям празник, но и по други поводи. Напр. миналата година правихме възстановка на боевете при Султан тепе.

Надяваме се тук да се направи мемориален комплекс, с музейна сбирка и различни експозиции. Тук има една къща, в която преди време е живяло семейство, което се грижило за храма и имаме желание да я разширим и я превърнем в музей....Тук в Гюешево, Султан тепе са се водили едни от най-тежките боеве почти във всяка война и искаме да увековечим техния подвиг. Оттук минава македонската граница, а малко хора знаят, че тук има кости на повече от 1400 войници.

- Правени ли са допълнителни разкопки?

- Основните разкопки са направени през 20-те години на миналия век, в присъствието на свещеници. Костите са изровени и помазани от духовниците. В костиницата са една малка част от тях

- Местното население как възприема храмът- костница?

- Пазят си го, грижат се за него и го почитат. Ние идваме и сме много

доволни от това, че те милеят за него.

- Колко такива храм - паметници има в България?

- Такива, които са на Българската армия са два. Този, и в Кресна, като не смятам тези от Руско-турската война.

- Как според вас трябва да се популяризират тези храмове. Как трябва да се мотивират младите хора, за да дойдат и да отдадат своята почит за загиналите български войници?

- Забелязва се напоследък една тенденция и желание за връщане на родовата памет за загиналите във войните. Много родове откриват сражавали се за родината техни близки. Използват различни средства - интернет, сайтове, музеи, за да открият факти. Междусъюзническата война е много кратка, но много кръвопролитна. Започва през летните жегги от 16 юни и продължава до 26 юли. Загивали се по 1000 души на ден. Поради жегата са ги заравяли в трапове, за да не настане зараза. След войната оцелелите техни другари са обяснявали на роднине им къде точно са се намирали. Изриват ги и ги слагат в големи кошници, в тях е имало над 3 хиляди души. В местните гробища също има гробове на офицери, но останалите са тук. Тогава не е имало храм, той се прави впоследствие заради тях. Имало е и такива които не са заровени в гробове. Техните близки са ходили с живите им другари по местата, където са били. Да се открият и да се препогребат са се грижили предимно свещеници.

- Споменахте, че искате да изградите мемориален комплекс. Кога мислите да започнете работа?

- В най- скоро време имаме желание да започнем работа по изграждането му. Надявам се да се намерят достътъчно средства и хора, които да помагат.

+++

Справка за историята на храма

В непосредствена близост до българо-македонската граница, на самото трасе на бъдещата жп линия София-Скопие е изграден храм-паметникът „Св. Троица“. Построен е в памет на загиналите български офицери и войници в Междусъюзническата и Първата световна война (1915 - 1918) в боевете, водени в покрайнините на село Гюешево. През 1925 г. в Гюешево се учредява инициативен комитет от 17 души, ръководени от командира на граничната застава Владимир Йорданов той избира северозападния край за място на

построяването му. Стоиен Ангелов-Белия дарява мястото и 100 000 лева за нейното построяване. Проектът за изграждането е дело на архитект Георги Иванов.

Полагането на основния камък започва на 2 август 1925 г., а строежът продължава 5 години. Строителството се ръководи от архитект Рудолф Фишер. Църквата-костница се състои от две части, горна и долна. На горната има два етажа. По стените на църквата са изписани сцени свързани с военните светци Св. Димитър Солунски, Св. Георги, Св. Тодор Стратилат, Св. Архангел Михаил и др. В изписването на църквата участват художниците Димитър Гюдженев, Дечко Миндов, проф. Никола Кожухаров, проф. Георги Христов.

Дърворезбата на иконостаса е изработена от Радомир Мандов, Владимир Наумов и скулптура Стефан Стоянов. В храма има плоча с надпис „Построен при Царуването на Негово Величество Борис III – Цар на българите“.

Текст: Весела Игнатова

Снимки: Весела Игнатова, Александър Ангелов

— bg-patriarshia.bg